

SZÉNICH ALEXANDRA – ASZTALOS RÉKA

Az autonóm nyelvtanulás támogatásának eszközei a CORALL-projekt keretein belül

Tanulmányunkban az autonóm nyelvtanulás támogatását célzó CORALL (*Coaching-oriented Online Resources for the Autonomous Learning of Languages for Specific Purposes*) Erasmus+ Stratégia Partnerség a Felsőoktatásban projekt eddigi eredményeit mutatjuk be. A projekt célja, hogy szaknyelvoktatási környezetben is alkalmazható autonóm nyelvtanulást támogató eszköztárat hozzon létre angol, német és spanyol nyelven. A projekt megszólítja a szaknyelvoktatókat és a szaknyelvet tanuló hallgatókat, a nyelvtanulói felelősségvállalás és tudatosság fejlesztésével igyekszik hozzájárulni a nyelvi kurzusokon folyó munka eredményességének növeléséhez és segíti a kurzusokon kívüli nyelvtanulást. A szaknyelvoktatás mellett az összegyűjtött jó gyakorlatok és a kidolgozott eszközök nagy része az általános nyelvoktatás területén is alkalmazható, illetve inspiráló lehet. A tanulmányban az elméleti háttér bemutatását követően áttekintést nyújtunk az eddigi projekteredményekről és röviden bemutatunk néhány elkészült eszközt az első és második szellemi termékből. Az eszközök a projekt honlapján szerkeszthető formában hozzáférhetők.

Kulcsszavak: autonóm nyelvtanulás, nemzetközi projekt, módszertan

Bevezetés

Az autonóm nyelvtanulás nem tekinthető újkeletű jelenségnek: elméletével és gyakorlatával 40 éve foglalkoznak kutatók és nyelvpedagógusok. Széles körben elfogadott és számos további definíció központi elemét is képezi Holec (1981) korai meghatározása, mely szerint a nyelvtanulók egyre nagyobb mértékben veszik át az irányítást saját nyelvtanulási folyamatuk felett (például Benson, 2007, 2011; Csizér & Kormos, 2012; Reinders & Hubbard, 2013; Szócs, 2016; Tassinari, 2012). A Modern Nyelvoktatás hasábjain 1996-ban jelent meg az autonóm nyelvtanulással foglalkozó kutatások meghatározó alakjának, David Little-nek a cikke, amelyben az autonómiát „mint alapvető emberi magatartásformát” (p. 3) határozza meg, és alapvető feltételnek tekinti az intézményes oktatás keretei között elsajátítható, más kontextusban alkalmazható tudás megszerzésének szempontjából. Így fogalmaz:

„A tanulók akkor teszik meg az első lépéseket az autonómia felé vezető úton, amikor tudatára ébrednek, hogy a saját tanulásukért ők a felelősek, azaz hajlandóak tudatos és kitartó erőfeszítést tenni, hogy megértsék: mit, miért, hogyan és milyen eredményesen tanulnak [...]. Más szóval, az autonóm tanulóvá válás feltétele a tanulás folyamatának és tartalmának kritikus szemlélete, valamint az elért eredmények folyamatos értékelése.” (p. 4)

Miért fontos tehát, hogy az autonóm nyelvtanulás kérdésével foglalkozzunk? Csak néhány érv a sok közül: ez a tanulóközpontú megközelítés eredményesebb nyelvoktatáshoz vezet, mint a hagyományos tanár- és tankönyvközpontú oktatás (Benson, 2001,

2011; Legenhausen, 2000; Little, 1996, 2017; Milosavljević, 2017), megalapozza az egész életen át tartó nyelvtanulást (Little, 1996; Mynard, 2019), hozzájárul továbbá a sikeres kommunikációhoz elengedhetetlen nyelvtanulói önbizalom fejlődéséhez (Dam, 2019; Milosavljević, 2017). Mindemellett már itt, a tanulmány elején tisztázni kell egy gyakori félreértést is a téma kapcsán: az autonóm nyelvtanulás nem azonos az önálló vagy egyéni tanulással, ez a tanulói döntéseknek és felelősségvállalásnak teret adó megközelítés az intézményes nyelvoktatás keretei között zajló nyelvi kurzusokon is alkalmazható. Sőt, Little egyenesen úgy fogalmaz, hogy minden sikeres tanulás a tanuló autonóm tanulási készségeire épül (2017, p. 15). Az utóbbi évtizedekben számos kezdeményezés született az autonóm nyelvtanulás támogatására. Mindezek ellenére a témával foglalkozó nemzetközi konferenciák, workshopok és folyóiratok (például Relay Journal, SiSAL Journal) alapján úgy tűnik, hogy még távoli az a cél, hogy ez a megközelítés általánossá váljon az intézményes keretek között folyó nyelvoktatásban.

A BGE Idegen Nyelvi és Kommunikációs Intézetének számos olyan projektje volt az elmúlt tíz évben, amelyek a pedagógiai kultúráváltást és módszertani fejlesztést célozták meg a szaknyelvoktatás területén. Jelen tanulmányban az autonóm nyelvtanulás támogatását célzó CORALL (*Coaching-oriented Online Resources for the Autonomous Learning of Languages for Specific Purposes*) Erasmus+ Stratégia Partnerség a Felsőoktatásban projekt (2019-1-HU01-KA203-061070, 2019-22) elkészült szellemi termékeit mutatjuk be. Ezt a projektet az intézeti kutatócsoport *Autonóm tanulás támogatása* című projektje alapozta meg, amelynek keretében az egyik kutatócsoport az autonóm nyelvtanuláshoz szükséges tudást és hozzáállást vizsgálta az egyetem hallgatóinak körében egy nagymintás kérdőíves kutatással. Az eredmények azt mutatták, hogy a válaszadók egy részének az autonóm nyelvtanuláshoz kapcsolódóan voltak nehézségei, például a következő területeken: motiváció, érzelmek kezelése, a nyelvtanulási folyamat tervezése, bizonyos alapvető nyelvtanulási módszerek és stratégiák alkalmazása, a tanulási folyamat monitorozása, és önértékelés (Asztalos & Szénich, 2018). A kutatás másik része a BGE karain szaknyelvet oktató kollégák autonóm nyelvtanulás támogatásával kapcsolatos vélekedését, tapasztalatát és gyakorlatát térképezte fel interjúk keretében. A vizsgálatban résztvevő oktatók különböző mértékben, de általában fontosnak tartották a nyelvtanulói autonómia fejlesztését, ugyanakkor szükségesnek tartották a területhez kapcsolódó módszertani eszköztár fejlesztését és a nyelvoktatók támogatását (Asztalos & Szénich, 2019). Ezekre a feltárt igényekre alapozva kezdeményezte a BGE Gazdasági Szaknyelvi Tanszék autonómiával foglalkozó munkacsoportja a CORALL-projektet.

A hat partneregyetemet összefogó CORALL-projekt célja, hogy szaknyelvoktatási környezetben is alkalmazható autonóm nyelvtanulást támogató eszköztárat hozzon létre angol, német és spanyol nyelven, amely önálló nyelvtanulási központokkal (*SALC – self-access language center*) nem rendelkező felsőoktatási intézményekben is alkalmazható. A projekt megszólítja a szaknyelvoktatókat és a szaknyelvet tanuló hallgatókat, a nyelvtanulói felelősségvállalás és tudatosság fejlesztésével igyekszik hozzájárulni a nyelvi kurzusokon folyó munka eredményességének növeléséhez és segíti a kurzusokon kívüli nyelvtanulást. A szaknyelvoktatás mellett az összegyűjtött jó gyakorlatok és a kidolgozott eszközök nagy része az általános nyelvoktatás területén is alkalmazható, illetve inspiráló lehet. A COVID vírushelyzet következtében a távoktatásra való kényszerű átállás különös aktualitást adott a projektnek, hiszen a

hallgatók autonóm nyelvtanulásra való hajlandósága és felkészültsége ebben az időszakban felértékelődött.

A tanulmányban elsőként az autonóm nyelvtanulás fogalmát és a CORALL-projekt címében szereplő coaching-jellegű megközelítést járjuk körbe, majd bemutatjuk a CORALL projekt eddigi eredményeit: a projektben megvalósításra kerülő öt szellemi termék közül az első kettőt, amelyek 2022 tavaszáig végleges formában elkészültek és a honlapról elérhetőek.

Elméleti háttér

Az autonóm nyelvtanulás

Az utóbbi évtizedekben számos kutatás foglalkozott az autonóm nyelvtanulással és az elméleti keretek kidolgozásával. A következő áttekintés a CORALL projekt német partnerintézményét képviselő Aleksandra Sudhershán doktori disszertációján alapul (Sudhershán, 2012). A disszertáció egyik kiindulási pontjául Oxford (2003) műve szolgál, amelyben a nyelvtanulói autonómia négy megközelítési módját különbözteti meg: a technikai, a pszichológiai, a szociokulturális és a politikai-kritikai megközelítést. A technikai perspektíva a tanulási folyamatra és annak szakaszaira fókuszál: az autonóm tanuló a saját maga által irányított – esetleg mások által kísért és támogatott – tanulási folyamatában képes a tanulási célja meghatározására, az ennek megfelelő tananyag mellett a megfelelő módszerek és stratégiák kiválasztására, a tanulás helyének, időtartamának és ritmusának meghatározására, a haladás és a tanulási folyamat értékelésére (lásd Holec a Bevezetőben említett megközelítése, 1981). A pszichológiai megközelítés középpontjában azok a tanulói jellemzők állnak, amelyek képessé teszik a tanulót arra, hogy végrehajtsa a szükséges tevékenységeket és autonóm módon viselkedjen (Oxford, 2003). Benson szerint (2001) az autonóm nyelvtanuló a következő három területen képes tudatosan működni: a metakogníció (a tanuló saját magáról, mint nyelvtanulóról való tudása, a nyelvtanulással kapcsolatos tudása, metakognitív stratégiák), a reflexió és a figyelem fókuszálása. Az autonóm nyelvtanuló célirányosan képes reflektálni a tanult nyelvre, a nyelvtanulási folyamatra, saját tanulási szokásaira és a tanulásról alkotott elképzeléseire, hiedelmeire, valamint a nyelvtanuláshoz való hozzáállására. A pszichológiai megközelítésben központi szerepet játszik a tanuló autonómiára való nyitottsága és motivációja. A szociokulturális megközelítés az egyénre fókuszáló megközelítésekkel szemben az interakció szerepét emeli ki a tudás létrehozásának és a nyelv elsajátításának folyamatában, a nyelvoktatásban és a nyelvtanulói autonómia kialakulásában. Az autonómia ebben az összefüggésben az önállóság (*independence*) helyett az egymásrautaltság (*interdependence*) fogalmával jellemezhető (Benson, 2011; Little, 2020; Oxford, 2003) és magában foglalja a tanártól, tanulótrástól és más (anyanyelvi) nyelvhasználóktól való tanulás aspektusát is. A negyedik, a politikai – kritikai dimenzió a tanulás tartalma és folyamata feletti tanulói irányításként értelmezhető, valamint hangsúlyozza az autonómia egyént és szociális struktúrákat alakító hatását (Benson, 1996, idézi Sudhershán, 2012).

Benson az autonóm nyelvtanulásról készült kutatásokat áttekintő cikke alapján (2011) széles körben elfogadott nézet, hogy az autonóm tanulási képesség fejleszthető. A nyelvtanulói autonómiát támogató nyelvoktatás során a tanulók felhatalma-

zást kapnak arra, hogy a tanulási folyamat alakításában aktívan részt vegyenek. Sok nyelvtanuló számára ez szokatlan, ezért e megközelítésmód bevezetésénél fontos a tanulókkal együtt tematizálni az autonómia kérdéskörét és a bevezetésnél a fokozatosság és a kis lépések elvét alkalmazni (Scharle & Szabó, 2000; Tassinari, 2017). Ki kell emelni azt is, hogy az autonóm tanulás fejlesztése nem jelenti azt, hogy tanárra a továbbiakban nincs szükség: az autonóm nyelvtanulói viselkedés fejlődéséhez az intézményes nyelvoktatás keretei között nem elegendő a megfelelő tanulási környezet biztosítása, szakértői támogatásra is szükség van. Ebben a folyamatban meghatározó szerepet játszik a tanár (Benson, 2011; Everhard, 2016; Lamb, 2017; Little, 1996, 2020).

Coaching-jellegű (Coaching-oriented) támogatás

A hagyományos tanárszerep változása, a nyelvtanuló tanulási folyamatát támogató szerepkör előtérbe kerülése tükröződik a különböző angol nyelvű megnevezésekben is: advisor, coach, consultant, counselor, facilitator, guide, mentor, tutor (Lennon, 2020). E fejlődés velejárója, hogy az önálló nyelvtanulási központokhoz kapcsolódóan kialakult a nyelvi tanácsadás rendszere, amelyben a tanácsadók abban segítik a nyelvtanulókat, hogy kellően megalapozott döntéseket hozzanak saját tanulásukkal kapcsolatosan (Benson, 2011; Mynard, 2012). A tanácsadás mellett az elmúlt 10 évben egyre többen kezdtek foglalkozni a nyelvi coaching témakörével és ennek megfelelően számos definíció született. A definíciók közös eleme a tanulók támogatása céljaik elérésében, mely folyamat során saját erőforrásaikra és képességeikre támaszkodnak és fokozatosan felelősséget vállalnak nyelvtanulásukért (ICC, n.d.; ITTA projekt; Kleppin & Spänkuch, 2012; Kovács, 2020). Az is fontos, hogy a nyelvi coaching nem helyettesíti az intézményes nyelvoktatást, hanem annak kiegészítéseként szolgálhat (Kovács, 2020). Abban segítheti a nyelvtanulókat, hogy a folyamatos reflexió révén jobban megismerjék tanulási körülményeiket és az adott nyelvtanulási helyzetben megtalálják a saját maguk számára legmegfelelőbb megoldásokat (Spänkuch, 2018).

A coaching technikák megfelelő alkalmazásához azonban hosszabb képzés szükséges, így a projektben képviselt coaching-jellegű nyelvoktatás elsősorban a coaching szemléletű hozzáállást helyezi előtérbe, amely elősegíti a nyelvtanulási autonómia fejlesztését. A coaching-jellegű nyelvoktatás célja a nyelvi coaching olyan elemeinek alkalmazása, amelyek „áthatják a teljes tanítási/tanulási folyamatot” (Kovács, 2019). Ez számunkra a nyelvtanulók partnerként kezelését jelenti, és annak támogatását, hogy egyrészt tájékozott döntéseket hozzanak nyelvtanulásukról, másrészt fokozatosan át tudják venni a felelősséget saját nyelvtanulási folyamatukért. Az egyéni felelősségvállalás mellett fontos az egyéni tanulói jellemzők, szükségletek, célok és preferenciák figyelembevétele is. A lehetőség szerint személyre szabott tanulási folyamatnak része a folyamatos önreflexió elősegítése, illetve pozitív visszajelzés adása. A coaching-jellegű nyelvoktatás alkalmazható különféle oktatási környezetekben, figyelembe véve a projektpartnerek kontextusát, függetlenül attól, hogy a felsőoktatási intézmény rendelkezik-e önálló nyelvtanulási központtal, hogy a tanárok képzetek-e, és hogy a nyelvi kurzusok tananyaghoz vannak-e kötve. A CORALL-projekt keretében létrehozott anyagok tartalmaznak coaching folyamatokban használt eszközöket is, amelyek segítik e megközelítés megvalósítását.

A CORALL-projekt

A nyelvtanulói autonómia kapcsán fontos azt is kiemelni, hogy fejlesztésére nem létezik készen átadható, bármely körülmények között azonos módon alkalmazható módszer: a tágan értelmezett tanulási környezetnek, a résztvevők egyéni jellemzőinek megfelelően számos megközelítése lehetséges és egyben szükséges (Benson 2001; Little 1996). Különböző oktatási környezetekben eltérő mértékű korlátozó tényezők (például tantervi, intézményi előírások) nehezíthetik az autonóm nyelvtanulás támogatását, azonban mindazonáltal fontos hangsúlyozni, hogy kis lépésekkel (például egy-egy eszköz alkalmazásával) is érdemes nekikezdeni a nyelvtanulói autonómia felé vezető útnak. Ebben szeretne támogatást nyújtani az érdeklődőknek a BGE koordinálásával létrejött CORALL-projekt, amely hat európai egyetem együttműködésén alapul:

- Budapesti Gazdasági Egyetem (BGE), Gazdasági Szaknyelvek Tanszék
- Pozsonyi Gazdaságtudományi Egyetem
- Guardai Egyetem, Portugália
- Prágai Vegyipari és Műszaki Egyetem
- Helsinki Haaga-Helia Egyetem
- Berlini Beuth Alkalmazott Tudományok Egyeteme

A partnerek kiválasztásánál szempont volt, hogy az intézményekben legyen szaknyelvoktatás (üzleti, turizmus vagy műszaki nyelv) angol, német vagy spanyol nyelven. Ezen kívül fontos volt még, hogy szükségesnek tartásák az autonóm nyelvtanulás támogatását. Az együttműködés a COVID vírushelyzet miatt az első projekttalálkozó kivételével, amely 2020 januárban személyesen valósult meg, 2022 májusig online formában történt.

Eredmények

A projekt célja, egy szaknyelvoktatási környezetben is alkalmazható autonóm nyelvtanulást támogató eszköztár létrehozása oktatók és hallgatók részére, öt szellemi termék létrehozásán keresztül valósul meg. Mind a hat partneregyetem részt vesz mind az öt szellemi termék kidolgozásában, de minden termék elkészítését másik partnerintézmény koordinálja:

1. Az autonóm nyelvtanulás és nyelvi coaching fogalmi keretrendszere a szaknyelvoktatás vonatkozásában (Haaga-Helia Egyetem)
2. Online hozzáférhető szaknyelvoktatási eszköztár (angol, német és spanyol nyelven) (BGE)
3. Szaknyelvrán vagy szaknyelvvvel kapcsolatos projektekben felhasználható autonóm tanulást támogató tananyag és modulok (Beuth Alkalmazott Tudományok Egyeteme)
4. Esettanulmányok (Pozsonyi Gazdaságtudományi Egyetem)
5. Továbbképzési tananyag szaknyelvoktatók számára (Prágai Vegyipari és Műszaki Egyetem).

A saját intézményünkben az a célunk, hogy minél több oktatót bevonjunk az eszközök és modulok elkészítésébe és kipróbálásába. Miután az elkészült anyagokat a partnerek átnézték, kommentálták és kipróbálták, a végső verziót a projekt honlapján tesszük szabadon elérhetővé. A fenntarthatóság jegyében a közzétett anyagok sem tekinthetők lezártaknak, mivel az anyagok frissítése, aktualizálása és kiegészítése a projekt lezárását követően is zajlik. Az öt szellemi termékből 2022 nyaráig az első három készült el. Mivel a harmadik kipróbálása és véglegesítése még folyamatban van, és így a honlapra még nem került fel, a továbbiakban az első két szellemi termékből mutatunk be példákat.

1. Az autonóm nyelvtanulás és nyelvi coaching fogalmi keretrendszere a szaknyelvoktatás vonatkozásában

A fogalmi keretrendszer létrehozásának célja a saját eszközök kidolgozásának megalapozása volt, az elméleti háttértudás, a létező jó gyakorlatok és a projektpartnerek szükségleteinek elemzése alapján. Ennek megfelelően a keretrendszer három pillérré épül:

- az autonóm nyelvtanulás és a nyelvi coaching rövid elméleti áttekintése,
- jó gyakorlatok gyűjteménye,
- szükségletelemzés interjúk alapján.

Mivel a keretrendszer több beágyazott prezentációt is tartalmaz a téma komplexitása miatt, a felhasználóbarát megjelenítés érdekében ezek külön is megtalálhatók a honlapon. Az elméleti áttekintést egészíti ki egy szógyűjtemény, amely a témához kapcsolódó szakszavak, illetve kifejezések definícióit tartalmazza, bővebb információk pedig a belinkelt weboldalakon és a referencia listában megadott szakirodalomban található.

A jó gyakorlatok gyűjteménye olyan, a szakirodalomban megtalálható, az autonóm nyelvtanuláshoz és nyelvi coachinghoz kapcsolódó gyakorlatokat mutat be, amelyek alapján a projektben a résztvevő egyetemek kontextusába illeszkedő új eszközöket hoztunk létre. A gyűjtemény négy témakört érint: coaching, szükségletelemzés és önértékelés, tanulási naplók és portfóliók, illetve egyéb eszközök és stratégiák. A coaching jó gyakorlatok három kurzust mutatnak be, amelyek coaching elemeket tartalmaznak: a finn partner projektalapú kurzusa mellett két japán egyetemi nyelvi kurzust, amelyek coaching elemeket alkalmaznak szaknyelvi kurzusokon. Ezen kívül számos coaching eszközt ismerhetünk meg a nyelvtanulási célok kitűzése és az önreflexió területén. A jó gyakorlatok gyűjteményében található még szükségletelemzésre és önértékelésre használható kérdőívek, a tanulási naplók és portfóliók típusai és néhány példa a használatukra, illetve a tanulási stratégiák fejlesztésére szolgáló eszközök.

A keretrendszer utolsó eleme a projektpartnerek szükségletelemzése interjúk alapján, amelyek a résztvevő egyetemek külső céges partnereivel, felsőoktatási szakértőkkel és egyetemi hallgatókkal készültek az autonóm tanulás témájában, kitérve az autonóm tanulást akadályozó és elősegítő tényezőkre. Az interjúk eredménye alapján a finn partner kidolgozta az autonóm nyelvtanulási út egy lehetséges vizuális megjelenítését, amely a projekt során útmutatóul szolgál a további szellemi termékek létrehozásához.

2. Online hozzáférhető szaknyelvoktatási eszköztár angol, német és spanyol nyelven

A második szellemi termék keretében létrehozott eszköztár két nagyobb egységet tartalmaz:

1. Linkgyűjtemény: olyan linkek gyűjteménye, amelyeken angol, német és spanyol nyelv oktatásához és tanulásához használható, létező és ingyenes eszközök érhetőek el
2. Eszközök gyűjteménye: autonóm nyelvtanulást támogató, a projektben létrehozott új eszközök, amelyek (szak)nyelvi kurzusok keretén belül és egyéni nyelvtanulás mellett is felhasználhatóak.

Célunk az volt, hogy különböző nyelvoktatási kontextusokban, sokszínűen alkalmazható és az egyes oktatási kontextusokban felmerülő igényeknek megfelelően továbbfejleszhető anyagokat, ötleteket, eszközöket gyűjtsünk össze, illetve hozzunk létre, amelyek nagy része a korábban említett fokozatosság és kis lépések elvének megfelelően is felhasználható.

Linkgyűjtemény

A projektpartnerek számára releváns szaknyelvi területeket átfogó (üzleti, turizmus és műszaki szaknyelv) kommentált linkgyűjtemények létrehozásának egyik célja az volt, hogy könnyebb hozzáférést biztosítsanak releváns szaknyelvi tartalmakhoz. Mivel a nyelvtanulók nyelvi szintje az egyes nyelveknél különböző, a linkgyűjtemények eltérő mértékben az általános nyelv tanulásához is tartalmaznak linkeket. A gyűjtemények a következő területeket fogják át: szótárak, médiák, nyelvi készségek fejlesztése, szókincs, nyelvtan, nyelvtanulással kapcsolatos komplex weboldalak, autonóm nyelvtanulás fejlesztése. A kommentek és ajánlások az adott linken elérhető anyagot leíró kulcsszavak megadása mellett a szükséges nyelvi szintre, a célcsoportra és a szaknyelvi területre vonatkozó információkkal segítik a felhasználókat. A komplex anyag Google táblázat formájában érhető el, emellett az egy konkrét nyelvi csoport szempontjából releváns linkek felhasználóbarát megjelenítésére több jó példát találunk az eszközök gyűjteményében. A cseh team például külön dokumentumban, saját dizájn elemekkel színesítve állította össze a csoportjai számára szükséges anyagot. További jó példa a BGE KVIK Gazdasági Szaknyelvek Tanszék spanyol szaknyelvi csoportja által létrehozott linkgyűjtemény, amely szaknyelv tanulásához kapcsolódó linkeket tartalmaz önálló weblapon, továbbá a KER szintekhez tartozó nyelvtani feladatok külön padlet oldalakon érhetőek el.

A Google táblázatban gyűjtött angol és német linkeket különböző módokon próbáltuk ki szaknyelvi kurzusokon a csoportok, illetve az egyes hallgatók nyelvi szintjének és a későbbi tervezett alkalmazásnak megfelelően. Egy magasabb nyelvi szintű csoportban a hallgatók például kiscsoportokban ismerkedtek a linkekkel és ajánlót írtak társaiknak. Később projektfeladat készítésénél használták is a linkeket.

Eszközök gyűjteménye

A gyűjtemény jelenleg közel 40, a projekt során létrehozott autonóm nyelvtanulást ösztönző eszközt tartalmaz, amelyek a következő területekhez kapcsolódnak: szükség-

letelemzés, időmenedzsment, tanulási tervek, tanulói tudatosság és reflexió, tanulási napló, portfólió, tippek és stratégiák, értékelés. Minden eszköz elérhető angol nyelven, emellett bizonyos eszközök magyar, német vagy spanyol nyelven is hozzáférhetőek. Mivel a konkrét oktatási kontextusnak megfelelően szükséges lehet az egyes eszközök átalakítása, ezért ezek az anyagok szerkeszthető formában tölthetőek le a honlapról. Az egyes eszközöket leíró legfontosabb információk (cél, célcsoport, nyelvhasználat jellege, szükséges idő, munkaforma, ötletadó források, a kipróbálás tanulságai, használati útmutató) az eszközöket tartalmazó dokumentumok első oldalain olvashatók. Az eszközök sokszínűek, az egyéni reflexiót támogató rövid kérdőívektől a nyelvi kurzuson megvalósítható csoportos megbeszéléshez alapot biztosító feladatokon át komplex portfólió-ötletekig terjednek.

A következőkben az eszközök részletes felsorolása helyett kedvcsinálóként röviden bemutatunk néhány különböző típusú eszközt, amelyet a BGE csapata fejlesztett és próbált ki angol, német és spanyol szaknyelvi kurzusokon. Az eszközök címét magyarul írjuk, de zárójelben megadjuk az angol elnevezést is, mert a honlapon az összefoglaló táblázatban angolul szerepelnek.

Nyelvi kurzus esetén szemeszter elején, illetve egyéni nyelvtanulásnál egy hosszabb tanulási szakasz elején érdemes alkalmazni a *Szükségletelemzés a szemeszter elején* (*Needs analysis at the beginning of the term*) elnevezésű eszközt, amely angol, német és magyar nyelven is elérhető. Az eszköz tartalmazza az egyéni munkában elvégzendő feladatlapot, amely a következő területeket érinti: nyelvi szint, az idegen nyelv-használat területei, az adott szemeszterben vagy nyelvtanulási szakaszban a nyelvtanulásra fordítható energia és idő, nyelvtanulási célok. Tapasztalataink azt mutatják, hogy hallgatóknak nincs mindig pontos elképzelésük nyelvi szintjükéről. A feladatlap első része a tudatosítás jegyében lehetőséget ad a hallgatóknak arra, hogy vélelmezett nyelvi szintjüket a DIALANG diagnosztikus teszt kitöltésénél elért eredményeikkel összevegyék és ezáltal kiindulási alapot kapjanak a szemeszterre vonatkozó egyéni nyelvtanulási céljaik megfogalmazásához. A feladatlap többek között rákérdez a nyelvórákon kívüli tanulás kapcsán a tervezett erőfeszítés és időráfordítás mértékére, tudatosítva, hogy a nyelvórákon való részvétel mellett az egyéni prioritások függvényében órán kívül is szükséges időt és energiát fordítani a nyelvtanulásra. A szemeszter elején kitöltött feladatlapot érdemes elővenni a szemeszter közepén, esetleg egy zárthelyi dolgozatot követően, és felmérni, mennyiben valósultak meg vagy változtak meg a korábbi elképzelések. A feladatlap linkajánlót is tartalmaz, amely az angol nyelvű *kaleidoscope* oldalra vezet az érdeklődőt, ahol továbbgondolhatja egyéni nyelvtanulói jellemzőiről.

Szintén a szemeszter elején érdemes alkalmazni a tanulói tudatosság növelését célzó *Tankönyv-kvízt* (*Course book quiz*). Az eredményes nyelvtanuláshoz elengedhetetlen, hogy a nyelvtanulók tisztában legyenek azzal, milyen tartalmakat hol találnak a közösen alkalmazott tankönyvben (például nyelvtani összefoglaló, szöveget, munkafüzet feladatainak megoldása) és a kurzus felületén (az oktató által feltöltött további anyagok, például megoldások, transzkripciók hallásértés feladatokhoz, Corall linkgyűjtemény). Az eszköz egy kérdéssort tartalmaz, ami természetesen igény szerint alakítható. Az eszköz nyelvi kurzuson többféle formában alkalmazható (például pármunkában játékos versenyfeladatként), de a kérdések átgondolása egyéni nyelvtanulási

nulás esetén is hasznos. A feladathoz kapcsolódóan nyelvi kurzus keretében meg lehet beszélni az önellenőrzés lehetőségeit is az autonóm nyelvtanulás ösztönzésére (pl. munkafüzet egyes feladatainak megoldása az órán kívül önellenőrzéssel). Ehhez a témához is készült angol és magyar nyelvű eszköz (*Tips for self-assessment*). Ugyancsak a nyelvtanulói tudatosság kialakítását segíti a nyelvtanuláshoz szükséges idő témáját körbejáró és a témához angol, német és magyar nyelvű linkeket is tartalmazó eszköz (*Awareness raising – How long does it take to learn a language?*), ami ösztönözheti a nyelvtanulókat arra, hogy – esetenként irreális – nyelvtanulási terveiket ebből a szempontból is átgondolják.

Az eddig bemutatott eszközök akár az autonóm nyelvtanulás kérdéskörének tematizálása nélkül is alkalmazhatók a fokozatosság és a kis lépések elvének megfelelően. Az eszközök egy másik dimenzióját képviselik az autonóm nyelvtanulás témakörét körüljáró, egymásra épülő eszközök: Autonóm nyelvtanulás 1 és 2 (*Autonomous learning 1 and 2* – angol, német és magyar nyelven). Az első feladatban inputként összegyűjtött változatos anyagok segítik a tárgyalat témakörhöz kapcsolódó gondolatok előhívását és nyelvi kurzus esetén az ennek alapján kialakuló csoportos megbeszélést. A második feladat kérdéssora egyéni önreflexióra ad lehetőséget. Fontos megjegyezni, hogy az ilyen típusú feladatoknál nincs jó és rossz megoldás, a feladat célja a téma tudatosítása.

Nyelvi kurzusok értékelési rendszerének kialakításához adhat ötletet a játékosítás alapelvét és az autonóm nyelvtanulás támogatását ösztönző értékelési rendszert felvázoló eszköz (*Gamification in course assessment to enhance learner autonomy*). Az értékelési rendszer célja, hogy az egyéni igényeknek, vállalásoknak és aktivitásnak nagyobb teret engedve a hallgatókat intenzívebb nyelvtanulásra ösztönözze az órán és az órán kívüli időszakban, továbbá, hogy az autonóm nyelvtanuláshoz kapcsolódó feladatokat is bevonja az értékelés rendszerébe. Az általánosan ismert játékosítási rendszerhez képest ez utóbbi elem képviseli a hozzáadott értéket. A nyelvtanulók egyéni jellemzőik függvényében eltérő mértékben tartják hasznosnak, illetve kedvelik az autonóm nyelvtanulással kapcsolatos feladatokat. A választható feladatok révén mindenki a saját érdeklődésének megfelelően dönthet, miként akar pontokat szerezni, ugyanakkor számos hallgató felfedezi az idegen nyelvű szövegalkotás örömeit például az írásos önreflexiók vagy nyelvtanulási naplók révén is. A transzparencia elvét követve az eszköz részletesen leírja a pontgyűjtés menetét, a pontok átváltását jegyre, a lehetséges feladatokat, de a leírást a mindenkori kurzusnak megfelelően át kell dolgozni.

Az időmenedzsment kérdése számos nyelvtanulónak problémát okoz. Ezzel a témakörrel foglalkozik az angol nyelven elérhető *Time management* eszköz, amely többek közt a hatékony időfelhasználáshoz, az elmélyült munkát zavaró tényezőkhöz és a tanulás megtervezéséhez kapcsolódóan tartalmaz informatív anyagokat és feladatokat. Bár a feladatlap és a linkek angol nyelven érhetőek el, a németet, spanyolt vagy más idegen nyelvet második/harmadik idegen nyelvként tanuló, de angolul jól tudó hallgatók számára is hasznos anyag, amely így nem csak angol nyelvi kurzusok keretében alkalmazható.

A *Learning project and learning plan* elnevezésű eszköz angol és német nyelven elérhető, illetve ezen nyelvekhez kapcsolódóan ad ötletet ahhoz, hogyan lehet a jellemzően nem homogén nyelvi csoportokban teret adni az egyéni tanulói döntéseknek, és ötvözni a nyelvtanulás tudatos tanulói tervezését a coaching-jellegű tanári támogatással.

Az itt bemutatott anyagok mellett a második szellemi termékhez kapcsolódó számos további eszköz található a honlapon. A teljesség igény nélkül e fejezet zárásaként szeretnénk még megemlíteni a portugál team által kidolgozott, szükségletelemzés témaköréhez tartozó angol nyelvű anyagokat, amelyek a nyelvtanulói önismeret témakörében segítik elmélyedni a nyelvtanulókat. A német és cseh projektpartnerek anyagai többek között a portfóliók bevezetéséhez, felépítéséhez és értékeléséhez adnak ötleteket. A finn partner által kidolgozott anyagokból pedig a nyelvtanulási naplókkel kapcsolatosan kaphatunk ajánlásokat.

Összefoglalás

Tanulmányunkban röviden bemutattuk a CORALL-projekt elméleti hátterét és betekintést nyújtottunk az eddig elkészült anyagokba. A projekt honlapján elérhetőek az eddig elkészült eszközök, továbbá a projekt lezárása után (2022. november) a jelenleg még fejlesztés alatt álló további három szellemi termékhez kapcsolódó dokumentumok is hozzáférhetőek lesznek. Ezek között megtalálhatóak lesznek a bemutatott eszközökhöz kapcsolódó esettanulmányok is, amelyek az eszközök kipróbálása során összegyűjtött tapasztalatokat foglalják össze. A projekt akkor éri el célját, ha minél több nyelvtanuló és nyelvoktató keresi fel a honlapot, kap inspirációt további nyelvtanulásához vagy oktatási munkájához, illetve használja a projekt során kidolgozott anyagokat. A fenntarthatóság jegyében célunk, hogy a honlap anyagait a későbbiekben is aktualizáljuk, ehhez a munkához örömmel vesszük a visszajelzéseket.

IRODALOM

- Asztalos, R. & Szénich, A. (2018). Az autonóm nyelvtanulás támogatása felsőoktatási intézményi keretek közt: Hallgatói preferenciák. In Bocz, Zs. & Besznyák, R. (szerk.), *Porta Lingua 2018: Tudásmegosztás, értékközvetítés, digitalizáció – trendek a szaknyelvoktatásban és -kutatásban: cikkek, tanulmányok a hazai szaknyelvoktatásról és -kutatásról* (pp. 287–300). SZOKOE. <http://szokoe.hu/porta-lingua/archivum/porta-lingua-2018> (2021.11.08.)
- Asztalos, R. & Szénich, A. (2019). Az autonóm nyelvtanulás támogatása – a BGE szaknyelvoktatóinak körében végzett kutatás bemutatása (konferencia előadás). *Zalai Nyelvoktatási Konferencia, BGE Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg*, 2019.05.24.
- Benson, P. (2001). *Teaching and researching autonomy in language learning*. Pearson Education Limited.
- Benson, P. (2007). Autonomy in language teaching and learning. *Language Teaching*, 40(1), 21–40. <https://doi.org/10.1017/S0261444806003958>
- Benson, P. (2011). What is new in autonomy? *The Language Teacher*, 35(4), 15–18. <https://doi.org/10.37546/JALTTLT35.4-4>
- Carson, L. & Mynard, J. (2012). Introduction. In Carson, L. & Mynard, J. (Eds.), *Advising in Language Learning: Dialogue, Tools and Context* (pp. 3–25). Routledge.
- CORALL projekt honlapja <https://corallprojecteu.wixsite.com/presentation> (2021.08.13.)
- Csizér, K. & Kormos, J. (2012). A nyelvtanulási autonómia, az önszabályozó stratégiák és a motiváció kapcsolatának vizsgálata. *Magyar Pedagógia*. 112, 3–17. http://www.magyarpedagogia.hu/document/Csizer_MP1121.pdf (2021.08.13.)

- Dam, L. (2019). Developing learner autonomy: from theory to classroom practice. In Menegale, M. (Ed.), *Autonomy in language learning: getting learners actively involved* (pp. 89–107). Candlin & Mynard ePublishing.
- Everhard, C. J. (2016). What is this thing called autonomy? *Selected Papers of the 21st International Symposium on Theoretical and Applied Linguistics (ISTAL 21)*, 548–568. <https://ejournals.lib.auth.gr/thal/article/view/5254/7956> (2021.08.13.)
- Holec, H. (1981). *Autonomy and foreign language learning*. Pergamon Press.
- ICC (International Coaching Community). (n.d.). *What is Coaching*. <https://internationalcoachingcommunity.com/what-is-coaching/> (2022.07.13.)
- ITTA projekt honlapja <https://www.itta.uva.nl/learnerautonomy/how-to-developlearner-autonomy-59> (2022.08.13.)
- Kleppin, K. & Spänkuch, E. (2012). Sprachlern-Coaching. Reflexionsangebote für das eigene Fremdsprachenlernen. *Fremdsprache Deutsch*, 46, 41–49. <https://doi.org/10.37307/j.2194-1823.2012.46.09>
- Kovács, G. (2019). Language Coaching in the 21st century. *EFL Magazine*, 2019.06.07. <https://eflmagazine.com/language-coaching-in-the-21st-century/> (2021.08.13.)
- Kovács, G. (2020). Empowering the language learner through language coaching in a workplace environment. *Humanising Language Teaching*, 22(1). <https://bit.ly/3Qko9ie> (2022.08.13.)
- Lamb, T. (2017). Knowledge about language and learner autonomy. In Cenoz, J. & Gorter, D. (Eds.), *Language awareness and multilingualism* (pp. 173–186). Springer International Publishing Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-319-02240-6_14
- Legenhausen, L. (2000). Focus on learning rather than teaching – with what results? In Little, D., Dam, L. & Timmer, J. (Eds.), *Focus on learning rather than teaching: why and how? Papers from the IATEFL conference on learner independence, Kraków, 14-16 May 1998* (pp. 38–55). CLCS.
- Lennon, J. (2020). Advisor, Counselor, Mentor, Coach – What Should We Call Ourselves? In Sedláčková, K., Chovancová, B. & Bilová, S. (Eds.), *The Teacher's Role in Developing Learner Autonomy*. Candlin & Mynard ePublishing Limited.
- Little, D. (1996). Az autonóm nyelvtanulás. *Modern nyelvvoktatás* 2(1-2), 3–9.
- Little, D. (2017). Introduction. The autonomy classroom: procedures and principles. In Little, D., Dam, L. & Legenhausen, L., (Eds.), *Language Learner Autonomy: Theory, Practice and Research* (pp. 1–17). Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/9781783098606-002>
- Little, D. (2020). The future of language learner autonomy: Theory, practice, research. In Sedláčková, K., Chovancová, B. & Bilová, S. (Eds.), *The Teacher's Role in Developing Learner Autonomy* (pp. 12–28). Candlin & Mynard ePublishing Limited.
- Milosavljević, N. (2017). Importance of autonomy in adult learners of English for Specific Purposes. *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes* 5(3), 509–514. <http://espeap.junis.ni.ac.rs/index.php/espeap/article/view/565/348> (2021.08.13.)
- Mynard, J. (2012). A suggested model for advising in language learning. In Carson, L. & Mynard, J. (Eds.), *Advising in Language Learning: Dialogue, Tools and Context* (pp. 26–40). Routledge.
- Mynard, J. (2019). *Learner Autonomy Research and Practice*. 21. https://www.researchgate.net/publication/332241115_Learner_Autonomy_Research_and_Practice (2021.08.13.)
- Nemzeti Alapanterv (2020). <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a-399a0bed1985db0f/megtekintes> (2021.11.08.)
- Oxford, R. L. (2003). Toward a more systematic model of L2 learner autonomy. In Palfreyman, D. & Smith, R. C. (Eds.), *Learner autonomy across cultures: language education perspectives* (pp. 75–91). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230504684_5
- Reinders, H. & Hubbard, P. (2013). CALL and learner autonomy: Affordances and constraints. In Thomas, M., Reinders, H. & Warschauer, M. (Eds.), *Contemporary Computer-Assisted Language Learning* (pp. 359–375). Continuum.

-
- Scharle, Á. & Szabó, A. (2000). *Learner autonomy: a guide to developing learner responsibility*. Cambridge University Press.
- Spänkuch, E. (2018). Sprachlern-Coaching. Befähigen statt Belehren. *Magazin Sprache*. Juni 2018, Goethe-Institut e. V. <https://www.goethe.de/de/spr/mag/21310248.html> (2021.08.13.)
- Sudhershnan, A. (2012). *Fostering autonomy in intercultural language learning in the foreign language classroom: a case study of international students learning English at a higher education institution in Ireland* (doktori disszertáció). Dublin City University. https://doras.dcu.ie/16781/1/PHD_thesis_Aleksandra_Sudhershnan.pdf (2021.08.13.)
- Szöcs, K. (2016). *Teachers' and students' perceptions of language learning autonomy and its implications in the classroom: A case study of English and German teachers and their 9th grade students* (doktori disszertáció). Pécsi Tudományegyetem. <https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/15881/szocs-krisztina-phd-2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (2021.08.13.)
- Tassinari, M. G. (2012). Kompetenzen für Lernerautonomie einschätzen, fördern und evaluieren. *Fremdsprachen Lehren und Lernen*. 41(1), 10–24. <https://elibrary.narr.digital/content/pdf/99.125005/flul201210010.pdf> (2021.08.13.)
- Tassinari, M. G. (2017). Autonomie auf den Lehrplan setzen: So geht es. *Goethe-Institute. V., Redaktion Magazin Sprache*, Mai 2017. <https://www.goethe.de/ins/pl/de/spr/mag/20979682.html> (2021.08.13.)
-

Tools for supporting autonomous language learning developed in the CORALL project

In our study, we present the results of the CORALL (Coaching-oriented Online Resources for the Autonomous Learning of Languages for Specific Purposes) Erasmus+ Strategic Partnership in Higher Education project to support autonomous language learning. The aim of the project is to create a toolkit to support autonomous language learning in English, German and Spanish that can also be used for teaching Languages for Specific Purposes (LSP). The project addresses teachers and students of LSP, seeks to increase the effectiveness of work in language courses by developing language learners' responsibility and awareness, and helps them to learn languages independently outside the course. In addition to teaching LSP, most of the good practices and tools developed can be applied to language teaching in general. In this study, after presenting the theoretical background, we provide an overview of the project results so far and briefly present some of the tools of Outputs 1 and 2. The tools are available in an editable format on the project website.

Keywords: autonomous language learning, international project, teaching methodology